

Vodní právo

Právní předpisy

- zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon (ve znění účinném od 1.1.2019)
- zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích
- prováděcí předpisy

Správní orgány (§ 77 a násl., § 104 a násl.)

a) vodoprávní úřady:

- obecní úřady,
- újezdní úřady na území vojenských újezdů,
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- krajské úřady,
- Ministerstvo zemědělství
- Ministerstvo dopravy
- Ministerstvo obrany

- Ministerstvo životního prostředí

b) povodňové orgány

- obcí
- obcí s rozšířenou působností
- krajů
- ústřední povodňový orgán

c) Česká inspekce životního prostředí

Účel vodního zákona (§ 1)

- ochrana povrchových a podzemních vod (odběr, odpadní vody....)
- snižování nepříznivých účinků povodní a sucha
- zajištění bezpečnosti vodních děl
- zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou
- ochrana vodních ekosystémů a na nich přímo záviselých suchozemských ekosystémů

Působnost zákona

Vyhrazená, subsidiární - § 4:

- vody-vyhrazené nerosty
- uznané přírodní léčivé zdroje
- uznané zdroje přírodních minerálních vod
- důlní vody

Systematika vodního zákona

- nakládání s vodami
- stav povrchových a podzemních vod
- plánování v oblasti vod
- ochrana vodních poměrů a vodních zdrojů
- vodní toky
- správa povodí
- vodní díla
- ochrana před povodněmi
- poplatky

Pojmy (§ 2)

- povrchové vody
 - podzemní vody
 - vodní tok (§ 43)
 - nakládání s vodami
 - vodní díla (§ 55)
 - vodní zdroj
 - vodní útvar
 - důlní vody
-

Práva k vodám, právní povaha vod (§ 3 a násl.)

- povrchové a podzemní vody nejsou předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku, na němž nebo pod nímž se vyskytují
- vlastnictví k vodě se nabývá okamžikem odběru, kdy voda přestává být povrchovou nebo podzemní
- služebnosti (§ 1257 a násl. občanského zákoníku)
 - služebnost okapu
 - svod dešťové vody
 - právo na vodu
 - služebnost rozlivu

Ochrana vod

- obecná
- území
- množství
- jakosti

Obecná ochrana vod

a) při nakládání s vodami

- obecné nakládání (§ 6)
- plavba (§ 7)
- nakládání podléhající povolení vodoprávního úřadu (§ 8)

b) při ostatních činnostech

- péče o pozemky (§ 27)
- činnosti, k nimž je třeba povolení vodoprávního úřadu (§ 14)
- činnosti, k nimž je třeba souhlasu vodoprávního úřadu (§ 17)

c) při stavbách vodních děl (§ 15 a násl.)

Povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami (§ 8 a násl.)

- k vyjmenovanému nakládání s vodami
- na časově omezenou dobu, lze prodloužit
- povolení k nakládání s vodami, které lze vykonávat pouze užíváním vodního díla, je možné vydat jen současně se stavebním povolením k takovému vodnímu dílu ve společném řízení, pokud se nejedná o vodní dílo již existující nebo povolené, nebo které bude povolovat ve společném územním a stavebním řízení podle zvláštního zákona
- práva a povinnosti vyplývající z povolení k nakládání s vodami, které bylo vydáno pro účel spojený s vlastnictvím k pozemkům, a nebo stavbám, přecházejí na jejich nabyvatele

Ochrana území

= ochrana prostředí, v němž dochází nebo může docházet k přirozené akumulaci vod, a území v okolí vodních zdrojů

a) Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) - § 28

= oblasti, které pro své přírodní podmínky tvoří významnou přirozenou akumulaci vod

- nařízením vlády

- zákazy § 28 odst. 2

Ochrana území

b) Území chráněná pro akumulaci přírodních vod (LAPV) - § 28a

= plochy morfologicky, geologicky a hydrologicky vhodné pro akumulaci povrchových vod pro snížení nepříznivých účinků povodní a sucha

- obsaženy v Generelu území chráněných pro akumulaci vod

c) ochranná pásma vodních zdrojů (§ 30)

- k ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti vybraných zdrojů

- OOP

- I./II. stupeň

Ochrana území

d) zranitelné oblasti (§ 33)

= území, kde se vyskytují

1. povrchové nebo podzemní vody se stanovenou koncentrací dusičnanů

2. povrchové vody, u nichž v důsledku vysoké koncentrace dusičnanů ze zemědělských zdrojů dochází nebo může dojít k nežádoucímu zhoršení jakosti vody (nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu)

Ochrana území

e) citlivé oblasti (§ 32)

= vodní útvary povrchových vod splňující charakteristiku dle § 32 a vymezené nařízením vlády č. 401/2015 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech →

→ všechny vodní útvary povrchových vod na území České republiky

Ochrana množství vod

a) Stanovení minimálního zůstatkového průtoku (§ 36)

= průtok povrchových vod, který ještě umožňuje obecné nakládání s povrchovými vodami a ekologické funkce vodního toku

b) Stanovení minimální hladiny podzemních vod (§ 37)

= hladina, která ještě umožňuje udržitelné užívání vodních zdrojů a která zajistí dosažení dobrého ekologického stavu souvisejících útvarů povrchových vod a vyloučí významné poškození suchozemských ekosystémů

- stanovuje vodoprávní úřad v povolení k nakládání s vodami

Ochrana jakosti vod

a) sledování stavu povrchových vod využívaných ke koupání (§ 34, nařízení vlády č. 401/2015 Sb.)

→ sestavení profilu vod využívaných ke koupání (www.eagri.cz)

- ukazatele a hodnoty přípustného znečištění stanoveny nařízením vlády č. 401/2015 Sb.

b) Podpora života ryb (§ 35)

nařízení vlády č. 71/2003 Sb. - povrchové vody, které jsou nebo se mají stát trvale vhodnými pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů, ukazatele a hodnoty přípustného znečištění těchto vod, způsob zjišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod a program snížení znečištění těchto vod k dosažení hodnot přípustného znečištění těchto vod

Ochrana jakosti vod

c) regulace nakládání s odpadními vodami (§ 16, § 38)

Odpadní vody =

- vody použité ve stavbách, zařízeních nebo dopravních prostředcích, pokud mají po použití změněnou jakost (složení nebo teplotu)
- jejich směsi se srážkovými vodami
- jiné vody ze staveb, zařízení nebo dopravních prostředků odtékající, pokud mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod
- průsakové vody vznikající při provozování skládek a odkališť nebo během následné péče o ně z odkališť, s výjimkou vod, které jsou zpětně využívány pro vlastní potřebu organizace, a vod, které odtékají do vod důlních

Ochrana jakosti vod

zneškodňování odpadních vod = jejich vypouštění do vod povrchových nebo podzemních nebo akumulace v bezodtokové jímce s jejich následným odvozem na čistírnu odpadních vod

- vypouštění do vod povrchových nebo podzemních a vypouštění odpadních vod, u nichž lze mít důvodně za to, že mohou obsahovat jednu nebo více zvláště nebezpečných závadných látek nebo prioritních nebezpečných látek, do kanalizace - povolení vodoprávního úřadu

Ochrana jakosti vod

d) regulace nakládání se závadnými látkami (§ 39)

závadné látky - nejsou odpadními ani důlními vodami a mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod:

- nebezpečné/zvlášť nebezpečné – příloha č. 1 VZ
- prioritní/prioritní nebezpečné – zvláštní kategorie nebezpečných látek, nařízení vlády č. 401/2015 Sb.
- ostatní závadné
- při zacházení omezení → výjimky

Ochrana jakosti vod

e) stanovení povinností pro případ havárie (§ 40 a násl.)

havárie = mimořádné závažné zhoršení nebo mimořádné závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod

- původce havárie je povinen činit bezprostřední opatření k odstraňování příčin a následků havárie (havarijní plán, příp. pokyny vodoprávního úřadu a ČIŽP)

- kdo způsobí nebo zjistí havárii, je povinen ji neprodleně hlásit Hasičskému záchrannému sboru České republiky nebo jednotkám požární ochrany nebo Policii České republiky, případně správci povodí

Vodní toky (§ 43 a násl.)

= povrchové vody tekoucí vlastním spádem v korytě trvale nebo po převažující část roku, a to včetně vod v nich uměle vzdutých, součástí jsou i vody ve slepých ramenech a v úsecích přechodně tekoucích přirozenými dutinami pod zemským povrchem nebo zakrytými úseky

≠ koryto X ZOPK - vodní tok chápán jako celek (voda, koryto, břehy)

- a) významné – příloha č. 1 vyhlášky č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků
- b) drobné = všechny ostatní

Koryta vodních toků (§ 44 a násl.)

Pozemek v KN:

- jako vodní plocha → = tento pozemek
- neevidován jako vodní plocha → dno a břehy koryta až po břehovou čáru určenou hladinou vody, která zpravidla stačí protékat tímto korytem, aniž se vylévá do přilehlého území

Přirozené koryto (část) vzniklo:

- přirozeným působením přírodních faktorů
- opatřením k nápravě a může měnit svůj směr, podélný sklon a příčný profil

Koryta vodních toků

Změny koryta (§ 45)

vodní tok opustil vlivem přírodních sil při povodni své přirozené koryto
→ nové koryto → žádost vlastníků pozemků, správce vodního toku nebo oprávněných k nakládání s vodami o povolení vrátit vodní tok na svůj náklad do původního koryta

Naplaveniny a strž (§ 1068 a násl. o. z.)

- zemina naplavená poznenáhla na břeh náleží vlastníkovi pobřežního pozemku

Koryta vodních toků

- velká a rozeznatelná část pozemku, kterou vodní tok odplaví k jinému břehu, se stává součástí pobřežního pozemku, pokud původní vlastník k odplavenému pozemku neuplatní své právo po dobu jednoho roku
- oddělí-li vodní tok od pozemku jeho část jako ostrov, je vlastník původního pozemku vlastníkem ostrova. V ostatních případech náleží ostrov vlastníku vodního koryta.
- vodní koryto vzniklé strží nebo v důsledku vzniku ostrova se stává vlastnictvím vlastníka původního koryta

Správa vodních toků (§ 47 a násl.)

Povinnosti:

- sledovat stav koryt vodních toků a pobřežních pozemků
- pečovat o koryta vodních toků, udržovat břehové porosty na pozemcích koryt vodních toků nebo na pozemcích s nimi sousedících
- provozovat a udržovat v řádném stavu vodní díla v korytech vodních toků
- zajišťovat úpravy koryt vodních toků,
- spolupracovat při zneškodňování havárií na vodních tocích,
-

Správa vodních toků

Oprávnění:

- vstupovat a vjíždět v nezbytném rozsahu na cizí pozemky a stavby, pokud k tomu není třeba povolení podle zvláštních právních předpisů,
- po projednání s vlastníky pozemků odstraňovat nebo nově vysazovat stromy a keře pobřežních pozemcích
-

Výkonem uvedených oprávnění nejsou dotčeny zvláštní právní předpisy týkající se ochrany přírody a krajiny.

Správci vodních toků (§ 48)

Významné vodní toky = právnické osoby zřízené podle zvláštního zákona (státní podniky Povodí)

Drobné vodní toky = obce, jejichž územím drobné vodní toky protékají, nebo fyzické nebo právnické osoby, popřípadě organizační složky státu, jimž drobné vodní toky slouží nebo s jejichž činností souvisejí, nebo státní podniky na základě určení Ministerstvem zemědělství.

Povinnosti vlastníků pozemků

a) na nichž se nacházejí koryta vodních toků:

- strpět na svém pozemku břehové porosty, jakož i obecné nakládání s vodami ve vodním toku, umístění zařízení ke sledování stavu povrchových a podzemních vod a ekologických funkcí vodního toku

- udržovat břehy koryta vodního toku ve stavu potřebném k zajištění neškodného odtoku vody, odstraňovat překážky a cizorodé předměty ve vodním toku

-

b) pobřežních pozemků

- umožnit správci vodního toku výkon jeho oprávnění,

- strpět na svém pozemku bez náhrady umístění zařízení ke sledování stavu povrchových a podzemních vod a ekologických funkcí vodního toku, umístění plavebních znaků apod.,

-

Povodí

= území, ze kterého veškerý povrchový odtok odtéká sítí vodních toků a případně i jezer do moře v jediném vyústění, ústí nebo deltě vodního toku

- území České republiky náleží do mezinárodních oblastí povodí:

- Labe
- Dunaj
- Odra

Správa povodí = správa významných vodních toků, některé činnosti spojené se zjišťováním a hodnocením stavu povrchových a podzemních vod v dané oblasti povodí a další činnosti

Správci povodí: právnické osoby zřízené podle zvláštního zákona (státní podniky Povodí)

Vodní díla (§ 55 a násl.)

- = stavby, které slouží nakládání s vodami a jejich ochraně
- stavba – povolení dle zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon + povolení k nakládání s vodami (§ 8)
- zákaz poškozování vodních děl a jejich funkcí (lze zřídit ochranné pásmo) X zájmy OPK
- povinnosti vlastníka (§ 59)
- technickobezpečnostní dohled (TBD) = zjišťování technického stavu vodního díla ke vzdouvání nebo zadržování vody, a to z hlediska bezpečnosti a stability a možných příčin jejich poruch (VD I.-IV. kategorie)

Vodovody a kanalizace

zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích

= vodovody (pitná voda) a kanalizace, pokud je trvale využívá alespoň 50 fyzických osob, nebo pokud průměrná denní produkce z ročního průměru pitné nebo odpadní vody za den je 10 m³ a více a vodovody nebo kanalizace, s nimi provozně související = vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu

X

samostatné kanalizace, které odvádějí srážkovou vodu (dešťová kanalizace)

Vodovody a kanalizace (§ 2)

Vodovod - samostatný soubor staveb a zařízení, zejména stavby pro jímání a odběr povrchové nebo podzemní vody, její úpravu a shromažďování

Kanalizace - provozně samostatný soubor staveb a zařízení zahrnující kanalizační stoky k odvádění odpadních vod a srážkových vod společně (jednotná kanalizace) nebo odpadních vod samostatně a srážkových vod samostatně (oddílná kanalizace), kanalizační objekty, čistírny odpadních vod, jakož i stavby k čištění odpadních vod před jejich vypouštěním do kanalizace

Přípojky (§ 3)

≠ vodní dílo

Vodovodní přípojka - samostatná stavba tvořená úsekem potrubí od odbočení z vodovodního řadu k vodoměru

Kanalizační přípojka - samostatná stavba tvořená úsekem potrubí od vyústění vnitřní kanalizace stavby nebo odvodnění pozemku k zaústění do stokové sítě

Vlastník = vlastník připojené nemovitosti/osoba, která pořídila (zpravidla odběratel)

Vodovody a kanalizace

- provozování vodovodu nebo kanalizace – povolení krajského úřadu
- vlastník ≠ vždy provozovatel

Ochranná pásma vodovodních řadů a kanalizačních stok (§ 23)

= prostor v bezprostřední blízkosti vodovodních řadů a kanalizačních stok určený k zajištění jejich provozuschopnosti

Služebnosti inženýrské sítě (§ 1267 a násl. o. z.)

Ochrana před povodněmi (§ 63 a násl.)

= předcházení, příprava, zvládání a odstraňování následků povodní

Povodeň:

- přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody nebo
- stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný
- zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod a možné způsobení škod

přirozená/zvláštní

Povodňové orgány (§ 77 a násl.)

V době mimo povodeň:

- orgány obcí – rada, příp. povodňová komise zřízená radou
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- krajské úřady
- MŽP

Po dobu povodně

- orgány obcí - rada, příp. povodňová komise zřízená radou
- povodňová komise obce s rozšířenou působností – předsedou starosta
- povodňová komise kraje – předsedou hejtman
- Ústřední povodňová komise – zřizuje vláda

krizový stav → orgány krizového řízení

Ochrana před povodněmi

Stupně povodňové aktivity (§ 70)

= míra povodňového nebezpečí vázaná na směrodatné limity, jimiž jsou zpravidla vodní stavy nebo průtoky v hlásných profilech na vodních tocích

I. stav bdělosti / II. stav pohotovosti / III. stav ohrožení

začátek povodně = II./III.

konec povodně = odvolání II./III.

Ochrana před povodněmi

Opatření k předcházení povodní – ochranné hráze, zadržování vody v krajině....

Povodňová rizika (§ 64a)

= kombinace pravděpodobnosti výskytu povodní a jejich možných nepříznivých účinků na lidské zdraví, životní prostředí, kulturní dědictví a hospodářskou činnost

- předběžné vyhodnocování → vymezení oblastí s významnými povodňovými riziky → mapy povodňového nebezpečí, mapy povodňových rizik, plány pro zvládnutí povodňových rizik

Povodňová opatření (§ 65 a násl.)

a) Přípravná opatření

Stanovení záplavových území (§ 66), území určená k rozlivům povodně (§ 68), území ohrožená zvláštními povodněmi (§ 69), povodňové plány (§ 71), povodňové prohlídky (§ 72), předpovědní a hlásná povodňová služba (§ 73)....

b) Opatření při nebezpečí povodně a za povodně

předpovědní a hlásná povodňová služba, vyklizení záplavových území, povodňové zabezpečovací práce (§ 75), povodňové záchranné práce (§ 74).....

c) Opatření po povodni

evidenční a dokumentační práce, odstraňování povodňových škod....

Sucho

Definice:

- VZ neobsahuje pouze s tímto pojmem pracuje
- **Sucho** je nahodilý přírodní jev způsobený deficitem atmosférických srážek, který následně vede k poklesu množství vody v různých částech [hydrologického cyklu](#). (wikipedia.org)
- <http://portal.chmi.cz/aktualni-situace/sucho#>
- zmiňuje se např. v lesním zákoně, zákoně o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací

Snižování nepříznivých účinků sucha

- zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod (§ 21)

- národní plány povodí stanoví cíle a programy opatření ke snížení nepříznivých účinků povodní a sucha

<http://eagri.cz/public/web/mze/zivotni-prostredi/ochrana-vody/vodni-ramcova-smernice/planovani-v-oblasti-vod/priprava-planu-povodi-pro-2-obdobi/narodni-plany-povodi/> cíle dunaj str 21, opatření str. 25

- chráněné oblasti přirozené akumulace vod

- území chráněná pro akumulaci povrchových vod (§ 28a)

- ochrana množství vod (§ 36, § 37)

- ochrana vodních toků (§ 46).....

Plánování (§ 23 a násl.)

- plány povodí
- plány pro zvládnání povodňových rizik
- plán rozvoje vodovodů a kanalizací (§ 4 zákona o vodovodech a kanalizacích)
- povodňové plány (viz Ochrana před povodněmi)

Plánování

Plány povodí (§ 24)

= koncepční dokumenty, popisující stav vod v povodí a stanovující cíle v ochraně vod a nástroje k jejich dosažení, podklad pro územní plánování a další činnosti v zájmovém území

Úrovně:

- mezinárodní oblasti povodí (Labe, Dunaj, Odra) „mezinárodní plány povodí“

- části mezinárodních oblastí povodí na území ČR (Labe, Dunaj, Odra) „národní plány povodí“ – schvaluje vláda nařízením

- dílčí povodí – schvaluje kraj nařízením

Plánování

Plány pro zvládnání povodňových rizik (§ 64a)

= koncepční dokumenty obsahující vyhodnocení povodňových rizik a vymezení oblastí s významnými povodňovými riziky, stanovující cíle protipovodňové ochrany a opatření k jejich dosažení

- schvaluje vláda

Plány rozvoje vodovodů a kanalizací (§ 4 ZVaK)

= koncepce řešení zásobování pitnou vodou, vymezení zdrojů povrchových a podzemních vod, uvažovaných pro účely úpravy na pitnou vodu, a koncepce odkanalizování a čištění odpadních vod.

- část veřejná x neveřejná (nouzové zásobování pitnou vodou)

- krajský/celostátní

Sledování stavu povrchových a podzemních vod (§ 21 a násl.)

Provádí se podle - povodí povrchových vod
-hydrogeologických rajonů podzemních vod

Provádí správci povodí a pověřené odborné subjekty (např. VÚV TGM)

<http://www.heisvuv.cz> - VÚV TGM

<http://hydro.chmi.cz> – ČHMÚ

<http://www.mzp.cz> – MŽP

<http://www.pmo.cz/> - Povodí Moravy, s.p.

.....

Účast veřejnosti (§ 115)

- občanské sdružení (spolek), jehož hlavním posláním podle stanov je ochrana životního prostředí→
- požadavek u vodoprávního úřadu (platnost 1 rok, věcná a místní specifikace)
- informace o zahajovaných správních řízeních vedených podle VZ (x řízení navazujících na EIA, stavební řízení)
- právo účastnit se řízení dle VZ – žádost do 8 dnů od informace o zahájení

Odpovědnost

Opatření k nápravě (§ 42)

- závadný stav = následky nedovoleného vypouštění odpadních vod, nedovoleného nakládání se závadnými látkami nebo havárií
- původce závadného stavu = ten, kdo porušil povinnost k ochraně povrchových nebo podzemních vod nebo původce havárie
- uložení povinnosti odstranit, přechází na právní nástupce
- opatření lze uložit i nabyvateli majetku získaného způsobem uvedeným v zákoně o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, který není původcem závadného stavu, ale k jehož majetku takto získanému je závadný stav vázán – „stará ekologická zátěž“

Odpovědnost

- opatření k odstranění zjištěných závad (§ 110)
- přestupky (§ 116 a násl.)